

Teadus- ja arendustegevuse seos nutika spetsialiseerumise
kasvuvaldkondadega.
2018. aasta kokkuvõte

Koostaja: Hanna Raig
SA Eesti Teadusagentuur

Tartu 2019

Haridus- ja teadusministeeriumi rahastatud teadus- ja arendustegevuse seos kasvuvaldkondadega

Ülevaate eesmärgiks on teha kokkuvõtte Haridus- ja teadusministeeriumi (edaspidi HTM) haldusalas läbiviidava teadus- ja arendustegevuse (edaspidi TA) rahastamisest ja selle seosest nutika spetsialiseerumise (edaspidi NS) kasvuvaldkondadega (edaspidi koos kasvuvaldkonnad) 2018. aasta lõpu seisuga. Vaadeldud on TA rahastamist läbi EL tõukefondide (tabel 1) ja riiklike rahastamisinstrumentide (tabel 2).

Tabel 1. Ülevaade HTM haldusala EL tõukefondidest toetatava TA tegevuse rahastamisest ja nende seosest kasvuvaldkondadega (seisuga 31.12.2018)

Meede	Meetme toetuse maht (mln €)	Rahaliste kohustuste maht (mln €)*	Rahaliste kohustuste osakaal	NS projektide maht (mln €)	NS projektide mahu osakaal	Väljamaksed (mln €)	Väljamaksete osakaal
NUTIKAS	26,59	10,89	41%	10,89	100%	3,18	12%
Kõrghariduse erialastipendiumid	25,27	25,03	99%	25,03	100%	11,50	46%
ASTRA	128,18	121,52	95%	47,44	39%	57,86	45%
Teaduse tippkeskused	39,12	39,12	100%	26,51	68%	13,16	34%
Teaduse infrastruktuur	28,20	19,09	68%	14,65	77%	10,15	36%
RITA tegevused 1, 2 ja 4)	21,32	9,23	43%	4,21	46%	4,43	21%
Mobilitas Pluss tegevused 1-4	29,77	21,77	73%	11,63	53%	7,22	24%
Dora Pluss	21,80	21,80	100%	10,90	50%	8,37	38%
TeaMe +	4,11	4,11	100%	2,05	50%	1,77	43%
Teeme +	1,28	1,28	100%	0,99	77%	0,55	43%
Kokku	325,64	273,84	82%	154,31	66%	118,19	34%

*Rahaliste kohustuste maht ei tähenda realselt tehtud kulutusi, vaid tehtud toetusotsustega eraldatud toetussummasid. Sisuliselt kajastab see toetusotsustega reserveeritud raha seisuga 31.12.2018. Tegemist on kumulatiivse näitajaga, st. kajastuvad kõik tehtud otsused meetme käivitumisest alates.

Kajastatud meetmeteks on:

1. NUTIKAS: rakendusuringute toetamine kasvuvaldkondades;
2. Kõrghariduse erialastipendiumid: kõrghariduse erialastipendiumid kasvuvaldkondades;
3. ASTRA: institutsionaalne pakettmeede teadus- ja arendusasutustele ja kõrgkoolidele;
4. Teaduse tippkeskused: teaduse tippkeskuste toetamine teaduse rahvusvahelise konkurentsivõime ning tippkvaliteedi tugevdamiseks;
5. Teaduse infrastruktuur: riikliku tähtsusega teaduse infrastruktuuri toetamine teekaardi alusel;
6. RITA tegevused 1, 2, 4: valdkondliku teadus- ja arendustegevuse toetamine;
7. Mobilitas Pluss tegevused 1 - 4: teaduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine;
8. Dora Pluss: kõrghariduse rahvusvahelistumine, mobiilsuse ja järelkasvu toetamine;
9. TeaMe+: teaduse populariseerimine;
10. Teeme+: teaduse populariseerimine.

Tabelis toodud veergude selgitused:

1. Meetme toetuse maht (mln €): toetuse osa maht kogu meetme eelarvest (EL struktuuritoetus ja riiklik kaasfinantseering) miljonites eurodes, ei sisalda omafinantseeringu osa.
2. Rahaliste kohustuste maht (mln €): meetme raames seisuga 31.12.2018 võetud rahaliste kohustuste maht miljonites eurodes alates meetme käivitumisest, ei sisalda omafinantseeringu osa.
3. Rahaliste kohustuste osakaal (%): meetme raames võetud rahaliste kohustuste osakaal meetme toetuse osa mahust protsentides.
4. NS projektide maht (mln €): kasvuvaldkondadega seotud projektide toetuse osa maht miljonites eurodes. Projektide kuuluvus kasvuvaldkondadesse ja nende proportsionaalse kogumahu määramise meetodika on kirjeldatud allpool.
5. NS projektide mahu osakaal (%): kasvuvaldkondadega seotud projektide rahalise mahu osakaal võetud kohustuste kogumahust protsentides. Projektide kuuluvus kasvuvaldkondadesse ja nende proportsionaalse kogumahu määramise meetodika on kirjeldatud allpool.
6. Väljamaksed (mln €): meetme raames seisuga 31.12.2018 tehtud toetuse väljamaksed miljonites eurodes.
7. Väljamaksete osakaal (%): meetme raames tehtud toetuse väljamaksete osakaal meetme toetuse osa kogumahust protsentides.

Meetmete seos kasvuvaldkondadega on projektipõhine – iga rahastatud projekti puhul määratleti projekti kuuluvus kasvuvaldkondadesse eraldi, meetme toetuse osa koondmahud on leitud üksikute projektide toetuse mahtude liitmise teel. Projektide seos kasvuvaldkondadega on määratletud erinevate meetmete lõikes alljärgnevalt:

1. NUTIKAS, Kõrghariduse erialastipendiumid: Projekti temaatika kuuluvus kasvuvaldkondadesse on 100% (projekti temaatika kuuluvus kasvuvaldkondadesse on rahastamise kohustuslikuks eelduseks).
2. ASTRA; Teaduse tippkeskused; RITA tegevused 1, 2, 4; Mobilitas Pluss tegevused 1 - 4; Teeme+: Projekti temaatika kuuluvus kasvuvaldkondadesse on hinnanguline: kas 0%, 50% või 100%. Hinnangu aluseks on ETAg'i hinnang ja selle andmisel on kasutatud kolmeastmelist skaalat:
  - a. projekt on otseselt seotud kasvuvaldkondadega (100%);
  - b. projekt on osaliselt seotud kasvuvaldkondadega (50%);
  - c. projektil praktiliselt puudub või on vähene seos kasvuvaldkondadega (0%).
3. Dora Pluss; TeaMe+: Projekti temaatika hinnanguline kuuluvus kasvuvaldkondadesse on 50%.
4. Teaduse infrastruktuur: Projekti temaatika kuuluvus kasvuvaldkondadesse on hinnanguline: kas 0%, 50% või 100%. Hinnangu aluseks on võetud Vabariigi Valitsuse 03.09.2014 korralduses nr 377 "Eesti teaduse infrastruktuuri teekaardi objektide loetelu"¹ toodud jaotus või lisandunud objektide puhul on ETAg andnud hinnangu, mõlemal juhul on hinnangu andmisel kasutatud kolmeastmelist skaalat:
  - a. projekt panustab otseselt nutika spetsialiseerumise eesmärkidesse (100%);
  - b. projekt panustab osaliselt nutika spetsialiseerumise eesmärkidesse (50%);
  - c. projekt sisuliselt ei panusta nutika spetsialiseerumise eesmärkidesse (0%).

---

¹ Eesti teaduse infrastruktuuri teekaardi objektide loetelu (2014)
https://www.hm.ee/sites/default/files/tai_rakendusplaan_0.pdf

Tabel 2. Ülevaade HTM haldusala riiklikest toetusmeetmetest toetatava TA tegevuse rahastamisest 2018. a ja nende seostest kasvuvaldkondadega

Meede	Rahastatud projektide arv	Rahastatud projektide maht (mln €)	NS projektide maht (mln €)	NS projektide osakaal
IUT*	140	22,53	12,74	57%
IUT tuumiktaristu projekt*	8	0,49	0,19	44%
PUT otsingutoetus	97	5,38	2,45	46%
PUT järeldoktori grant	14	0,22	0,02	12%
PUT rühmagrant	14	2,32	1,19	50%
PUT stardigrant	82	4,25	1,90	43%
Riiklik programm: "Eesti keel ja kultuurimälu"	55	0,53	0,00	0%
Riiklik programm: "Eesti keeletehnoloogia"	12	0,71	0,45	63%
Kokku	422	36,43	18,94	52%

*ilma üldkuluta

Kajastatud on HTM haldusala TA tegevuse rahastamine 2018. a riiklike toetus-meetmete raames ja nende seos kasvuvaldkondadega. Kajastatud meetmeteks on:

1. Institutsionaalsed uurimistoetused (IUT);
2. Institutsionaalse uurimistoetuse tuumiktaristu projektid (IUT tuumiktaristu projekt);
3. Personaalse uurimistoetuse otsingutoetus (PUT otsingutoetus);
4. Personaalse uurimistoetuse järeldoktori grant (PUT järeldoktori grant);
5. Personaalse uurimistoetuse rühmagrant (PUT rühmagrant);
6. Personaalse uurimistoetuse starditoetus ja stardigrant (PUT stardigrant);
7. Riikliku programmi "Eesti keel ja kultuurimälu" projektid;
8. Riikliku programmi "Eesti keeletehnoloogia" projektid.

Tabelis toodud veergude selgitused:

1. Rahastatud projektide arv: meetme raames 2018. aastal rahastatud projektide koguarv.
2. Rahastatud projektide maht (mln €): meetme raames 2018. aastal rahastatud projektide maht miljonites eurodes (2018. aastal välja makstav granti osa).
3. NS projektide maht (mln €): kasvuvaldkondadega seotud projektide proportsionaalne kogumaht miljonites eurodes (2018. aastal välja makstavast granti osast). Projektide kuulumus kasvuvaldkondadesse ja nende proportsionaalse kogumahu määramise meetoodika on kirjeldatud allpool.
4. NS projektide mahu osakaal (%): kasvuvaldkondadega seotud projektide rahalise mahu osakaal rahastatud projektide kogumahust (2018. aastal välja makstavast granti osast).

Meetmete seos kasvuvaldkondadega on projektipõhine – iga rahastatud projekti puhul määratleti projekti kuuluvus kasvuvaldkondadesse eraldi. Meetme koondmahud on leitud üksikute projektide mahtude liitmise teel. Rahastatud projektide kuuluvus kasvuvaldkondadesse ja nende proportsionaalse kogumahu määramise metoodika on kõigi kajastatud meetmete puhul ühtne: kõik nende meetmete raames rahastatud projektid on kirjeldatud ETIS-es ja nad on klassifitseeritud kindlatesse teadusvaldkondadesse (CERCS klassifikaatorid). ETIS-e teadusvaldkonnad ja Arengufondi poolt kirjeldatud kasvuvaldkonnad ja -nišid on seotud ETag-i koostatud maatriksi vahendusel, kasutades kolmeastmelist skaalat:

- a. klassifikaatori jaotus on otseselt seotud kasvuvaldkondadega (100%);
- b. klassifikaatori jaotus on osaliselt seotud kasvuvaldkondadega (50%);
- c. klassifikaatori jaotusel praktiliselt puudub või on vähene seos kasvu-valdkondadega (0%).

Iga konkreetse projekti seos kasvuvaldkondadega on leitud ülalmainitud maatriksi alusel ja sama proportsiooni alusel on jaotatud ka projektide maht. Meetme kasvuvaldkondadega seotud koondmahud on leitud üksikute projektide mahtude liitmise teel.